

Sisäministeriö
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

1/3

Viite:

Sisäministeriön lausuntopyyntö 16.2.2016, SM163811; 00.01.05.00; SMDno-2016-156

Asia:

Luonnos hallituksen esitykseksi sisäministeriön hallinnonalan kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi

Olen antanut erilliset lausunnot asiakohdassa tarkoitettuunkin hallituksen esitysluonnokseen liittyvistä kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen liittyvä lainsäädäntö – työryhmän mietinnöstä (OKV/5/20/2016) sekä luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (OKV/6/20/2016). Edellä mainitussa työryhmän mietinnössä käsitellään ylimpien valtioelinten toimivaltaa ja toimivallanjakoa kansainvälisen avun antamisesta ja pyytämisestä päätettäessä.

Kuten asiakohdassa tarkoitettunkin hallituksen esitysluonnoksen taustalla olevasta kriisinhallintaan ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät lainsäädännön muutostarpeet – työryhmän mietinnöstä aikanaan antamassani lausunnossa (OKV/50/20/2014) totesin, viranomaisten kansainvälistä yhteistyötä koskevan sääntelyn soveltamistilannetta monimutkaistaa se, että samanaikaisesti on huomioitava mahdolliset kansainväliset sopimukset sekä lähettäjävaltion ja vastaanottajavaltion kansallinen lainsäädäntö. Viranomaisten kansainvälisistä tehtävistä ja toimivaltuuksista säädettäessä on otettava huomioon myös niiden yhteensopivuus viranomaisten kansallisten tehtävien ja toimivaltuuksien kanssa.

Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen osalta on määritettävä riittävän selvästi avun antamisen ja vastaanottamisen edellytykset, apua antavien ja vastaanottavien viranomaisten johto- ja vastuusuhteet sekä päätöksentekomenettely apua annettaessa ja pyydettyäessä. Sisäministeriön hallinnonalan osalta osaan näistä sääntelytarpeista vastataan Suomeakin sitovissa

EU-lainsäädännössä ja kansainvälisissä sopimuksissa. Hallituksen esitysluonnoksessa on pyritty vastaamaan näitä kansainvälisiä velvoitteita täydentäviin sääntelytarpeisiin asianmukaisesti. On tosin todettava, että EU-lainsäädäntö, kansainväliset sopimukset ja kansallinen lainsäädäntö muodostavat varsin monimutkaisen ja vaikeasti hahmottuvan kokonaisuuden.

Poliisilain ehdotetun 9 luvun 9 c §:n 1 momentin ja pelastuslain ehdotetun 38 §:n 2 momentin mukaan kyseisissä säännöksissä tarkoitetut päätökset, joilla arvioidaan olevan taloudellisesti erityistä merkitystä, tekee valtioneuvoston yleisistunto. Asiat, joiden taloudellinen merkitys sitä edellyttää, kuuluvat valtioneuvoston yleisistunnon ja ministeriön välisessä toimivallanjaossa valtioneuvoston yleisistunnolle jo valtioneuvostosta annetun lain 12 §:n 2 momentin ja valtioneuvoston ohjesäännön 7 §:n 3 kohdan nojalla. Ehdotetut erityissäännökset ovat kuitenkin tarpeellisia niissä lisäksi säädetyn kiireellisissä tilanteissa noudatettavan päätöksentekomenettelyn johdosta. Parhaillaan myöskin lausuntokierroksella olevassa kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen liittyvä lainsäädäntö –työryhmän mietinnössä ehdotetaan, että päätöksenteosta kansainvälisen avun antamisessa ja pyytämisessä annetun lain soveltamisalaan ja siten valtioneuvoston yleisistunnon tai tasavallan presidentin päätettäväksi kuuluisi lain 1 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla muun muassa apu, joka on laajakantoista ja periaatteellisesti tärkeää. Säännöksen perustelujen mukaan apua ei pidettäisi laajakantoisena tai periaatteellisesti tärkeänä esimerkiksi, jos avusta päätettäisiin valtioneuvoston yleisistunnossa yksinomaan taloudellisesti merkittävissä hallitus- ja hallintoasioissa. Rajavartiolain ehdotetun 15 d §:n 3 momentin mukaan päätöksentekoon säännöksessä tarkoitetun rajaturvallisuusavun pyytämisessä tai antamisessa sovellettaisiin aina päätöksenteosta kansainvälisen avun antamisessa ja pyytämisessä annettua lakia.

Poliisilain ehdotetun 9 luvun 2 a §:n perusteluissa selostetaan puolustusvoimista annetun lain voimassa olevan 12 §:n säännöksiä toiselle toimivaltaiselle Suomen viranomaiselle annettavasta tuesta ulkomailla. Parhaillaan myöskin lausuntokierroksella olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ehdotetaan merkittäviä sisällöllisiä muutoksia kyseiseen puolustusvoimista annetun lain pykälään. Rajavartiolain ehdotetussa 79 a §:n 2 momentissa viitataan vastaavasti puolustusvoimista annetun lain voimassa olevassa 12 §:n 2 momentissa säädettyyn päätöksentekomenettelyyn. Edellä mainitussa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun johdosta kyseinen päätöksentekomenettelyä koskeva sääntely siirtyisi puolustusvoimista annetun lain ehdotettuun 12 §:n 3 momenttiin.

Eräitä tarkennusehdotuksia:

Poliisilain ehdotetussa 9 luvun 9 c §:n momentissa pitäisi viitata kyseisen pykälän 1 ja 2 momenttiin, ei 2 ja 3 momenttiin.

Poliisilain ehdotetussa 9 luvun 9 e §:n 5 momentissa käytetään ilmaisuja ”se valtio, jonka alueella vahinko on tapahtunut” ja ”kyseisen valtion”. Tässä sääntely-yhteydessä kyseisellä valtiolla tarkoitettaneen Suomea.

Poliisilain ehdotetussa 9 luvun 9 g §:ssä käytetty ilmaisu ”sovelletaan siviili- ja rikosoikeudellisesta vastuusta poliisimiestä koskevia säännöksiä” on vaikeasti ymmärrettävä.

Neljännän lakiehdotuksen johtolauseessa viitatus lain säädöskokoelmanumeron pitäisi olla 522/2005, ei 522/2015.

Rajavartiolain ehdotetussa 15 d §:n 3 momentissa pitäisi viitata *päätöksenteosta* kansainvälisen avun antamisessa ja pyytämisessä annettuun lakiin, ei kansainvälisen avun antamisessa ja pyytämisessä annettuun lakiin.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Kansliapäällikkö

Kimmo Hakonen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE
POSTIOSOITE

Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi